

Koncern Jura
Ref. CESWE
Den 18. april 2018

Høringsnotat vedrørende høring over udkast til forslag til lov om projektering og anlæg af et vildsvinehegn langs den dansk-tyske landegrænse

Lovforslaget har været i ekstern høring hos en bred kreds af myndigheder og organisationer i perioden fra den 22. marts 2018 til den 5. april 2018. Lovforslaget har i samme periode været offentliggjort på Høringsportalen.dk. Den korte høringsperiode har været kritiseret i flere høringssvar.

Miljø- og Fødevareministeriet har modtaget 17 høringssvar, hvoraf 15 er med substantielle bemærkninger. Høringssvarene er indsendt fra Tønder Kommune, Aabenraa Kommune, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet, Dansk Pattedyrforening, Dyrenes Beskyttelse, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, WWF Verdensfondens, Dansk Jægerforbund, Landbrug & Fødevarer, Naturbeskyttelse.dk, Det Veterinære Sundhedsråd, Dansk Industri, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi på Aarhus Universitet og fra enkelte private borgere.

Blandt de indkomne høringssvar udtrykkes bred forståelse og opbakning til indsatser med forebyggende tiltag for at holde afrikansk svinepest (ASP) ude af Danmark. Dertil udtrykkes dog en generel kritik til anlæg af et vildsvinehegn, hvilket flere høringssvarter finder er uproportionalt.

I høringsnotatet gengives de væsentligste problemstillinger, der rejses i høringssvarene samt Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger dertil. Høringen har givet anledning til enkelte præciseringer i lovbemærkningerne.

1) Anerkendelse af trusselsbilledet, manglende proportionalitet og øvrige foranstaltninger

Landbrug & Fødevarer finder det ikke forsvarligt at have en vildsvinebestand i Danmark med det nuværende trusselsniveau og støtter derfor entydigt, at der opføres et vildsvinehegn langs den dansk-tyske grænse. Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet (herefter KU) deler denne holdning, men bemærker at indkredsning af de områder, hvor der forefindes vildsvin i Danmark, bør overvejes. WWF Verdensfonden (herefter WWF) og Danmarks Naturfredningsforening (herefter DN) anerkender, at spredning af ASP udgør en trussel mod den danske svineproduktion, men bemærker, at et hegn langs grænsen er en særlig indgribende spredningsbarriere, samt at vildsvin ikke er de primære smitteveje for ASP, hvorfor det primære fokus i stedet bør rettes på at undgå, at mennesker bringer virussen til Danmark, - og med inspiration fra Tyskland - rengøring og desinfektion af lastbiler, foretage kontrol af affaldshåndtering, sikring af affaldsspande, samt øget informationsmateriale ved færgelæjer og motorrastepladser. De øvrige smitteveje påpeges ligeledes af Dyrenes Beskyttelse (herefter DB) og Dansk Pattedyrsforening (herefter DP), som mener, at fokus bør

være på alternative foranstaltninger, herunder udvikling af en vaccine. Aabenraa Kommune har en stor forståelse for ønsket om at forhindre udbredelsen af ASP, men finder, at et vildsvinehegn er et meget vidtgående projekt.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Etablering af et vildsvinehegn langs den dansk-tyske grænse er en del af en række tiltag, der skal forebygge spredning af ASP til Danmark, herunder bl.a. nogle af de opremsede i høringssvarene. Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at tiltagene til sammen beskytter Danmark bedst muligt, og at de enkelte tiltag ikke kan stå alene. Miljø- og Fødevareministeriet vil med det nuværende trusselsniveau ikke tage nogen risiko, når det kommer til beskyttelse af den danske svineproduktion og -eksport.

Bemærkningerne har ikke ført til ændring af udkastet til lovforslag.

2) Vildsvinehegnets betydning for vildtet og forholdet til naturdirektiverne m.v.

DN tager til efterretning, at der vil blive foretaget konkrete vurderinger i forhold til de berørte Natura 2000 områder, og har en forventning om, at offentligheden senere, før forslagets vedtagelse, vil kunne kommentere på disse. DN påpeger, at det i henhold til habitatdirektivet er en ubetinget forudsætning, at konsekvensvurderingerne er gennemført, før en plan (loven) vedtages. Foreningen påpeger, at forudsætningen om overholdelse af EU-forpligtelserne på naturområdet blandt andet indebærer, at de beskyttede dyrearters passage af hegn ikke hindres (arter listet på direktivets bilag II, IV og V). DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi på Aarhus Universitet (DCE) bemærker, at de står til rådighed i forhold til en mere specifik konsekvensvurdering.

DN bemærker, at hegn langs grænsen kan udgøre en barriere for en række pattedyr listede på et eller flere af habitatdirektivets bilag II, IV og V, herunder i særdeleshed odderen, guldsjakalen og ulven, der potentielt ikke vil kunne sprede sig fra Tyskland til Danmark og omvendt. DN påpeger, at hegnets højde er afgørende i den forbindelse. Tønder Kommune påpeger, at der ikke er taget stilling til samtlige dyr, der er indeholdt i habitatdirektivets bilag II og bilag IV, herunder arten ulv og dens mulighed for migration. Dansk Pattedyrforening og WWF mener, at et vildsvinehegn på tværs af landet har alvorlige komplikationer for flere af de danske pattedyrarter, ikke mindst for ulven og odder, hvis det forhindrer disse arters naturlige spredning. WWF vurderer, at det foreslåede vildsvinehegn helt eller delvist vil kompromittere Bern-konventionens beskyttelseshensigter for odder og los.

DB, WWF, DN, DCE samt Hans Kristensen og Hans Tonnesen (herefter HK og HT) bemærker, at det foreslåede hegn vil udgøre en absolut barriere og vil foruden vildsvins fri bevægelighed være en hindring for en række pattedyrs fri bevægelighed hen over den dansk-tyske grænse, der indeholder flere særlige beskyttede områder. Derudover bemærker DB, at dette vil have negative konsekvenser for genudveksling og dermed for genetisk variation og sundhed af de berørte arter, idet de danske bestande af disse pattedyr vil isolere sig fra de mellemeuropæiske bestande, hvilket samtidig kan påvirke naturværdien for lokale naturområder. DN påpeger, at visse arter ikke er omfattet af internationale beskyttelsesforpligtelser, hvorfor fravigelse heraf alene er en politisk agenda, men at de utilsigtede konsekvenser bør minimeres.

DB, HK og HT samt WWF bemærker, at hegn yderligere vil medføre kollisionsrisiko for fugle. DB gør gældende, at risikoen særligt er stor i den vestlige ende af det planlagte hegn, da det er et fladt engområde, og at fuglene her ofte flyver helt lavt. HK og HT udviser særlig bekymring for et eventuelt vildtsvinehegn igennem EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 60, Vidå, Tøndermarsken og Saltvandssøen,

hvor vigtige fuglearter nyder særlig beskyttelse efter regler, der er fastsat af EU. HK og HT henviser bl.a. til at kollisioner mellem fugle og vildthege før er set ved hegn sat op for rensdyr i fjeldene i dele af Skandinavien. Også en række øvrige høringssvar udtrykker tvivl om, hvorvidt miljø- og fødevareministeren ved hegnssætningen kan efterleve Danmarks EU-retlige forpligtelser og nationale forpligtelser i forhold til fredede dyrearter, herunder bl.a. Naturbeskyttelse.dk og biolog Niels Kanstrup.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Lovforslaget bemyndiger miljø- og fødevareministeren til at projektere og meddele tilladelse til anlæg af et vildsvinehegn langs den dansk-tyske grænse. Lovforslaget udgør således ikke en tilladelse. Det er derfor ikke et krav, at miljøkonsekvenserne af lovforslaget er vurderet i overensstemmelse med habitatdirektivets krav, inden lovforslagets vedtagelse.

Som opfølgning på lovforslaget vil der blive gennemført de nødvendige miljøvurderinger af hensyn til Natura 2000-områder og beskyttede arter. Der vil derfor, inden den endelige tilladelse til hegnet gives, blandt andet blive gennemført de nødvendige vurderinger af behovet for særlige foranstaltninger af hensyn til beskyttede bilag IV-arter, som ikke må forsætligt forstyrres, herunder når de vandrer. Miljø- og Fødevareministeriet er enig i, at det er relevant i den forbindelse af at vurdere hegnets mulige påvirkninger af odderen og ulven. De modtagne synspunkter vedrørende mulige påvirkninger af Natura 2000-områder og beskyttede arter vil indgå i de videre overvejelser.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer af lovforslaget.

3) Vildsvinehegnets manglende effektivitet og omkostninger

DB bemærker, at hegnet vil reducere vildets fri bevægelighed - ikke forhindre vildsvin i at krydse grænsen, da vildsvin kan omgå hegnet ved Vadehavets mudderflader, krydse grænsen via grænseovergange, gå gennem haver og lign., hvor der er manglende hegn pga. bymæssig bebyggelse og endelig svømme over Flensborg Fjord. Danmarks Jægerforbund (DJ), HK og HT samt biolog Niels Kanstrup bemærker, at hegnet ikke forventes at have nogen mærkbar effekt i forhold til at begrænse indvandringen af vildsvin. WWF bemærker, at lovforslaget ikke indeholder særlig dokumentation for hegnets effektivitet og insisterer på, at Miljø- og Fødevareministeriet fremlægger fyldestgørende evidens for hegnets effektivitet i henhold til formålet.

WWF anser det for uacceptabelt, at Miljø- og Fødevareministeriet ikke har offentliggjort en samlet og evidensbaseret redegørelse for et vildsvinehegns effektivitet i forhold til målsætningen for den meget store offentlige investering. Tønder Kommune noterer sig, at det af lovforslaget fremgår, at der til og med år 2022 er afsat løbende årlige udgifter til vedligeholdelse af hegnet. Kommunen spørger til hvad, der vil ske efter 2022 og hvem der skal udføre den fysiske vedligeholdelse af hegnet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet er enig i, at hegnet ikke udelukker, at det stadig er muligt for vildsvin at passere fra Tyskland til Danmark. Af samme grund er hegnet ét af flere tiltag. Erfaringer fra Tjekkiet viser, at opsætning af et dufthege (placering af substans med en vildsvineafvisende duft med passende afstand) som et af flere tiltag kan være effektivt til at holde vildsvin væk fra et område. Effekten for så vidt angår grænseovergange med vejstrækninger er dog usikker, idet duftheget ikke kan placeres på kørebanen, men alene i vejkanterne. Som et supplerende tiltag overvejes derfor opsætning af vildtkameraer, så det er muligt at overvåge om og i givet fald, hvor mange vildsvin der kommer ind i Danmark gennem grænseovergangene med henblik på at kunne effektivisere afskydningsindsatsen.

Vurderingen af hvad der skal ske efter år 2022 afhænger af, hvorvidt der stadig vurderes at være behov for at forhindre vildsvin fra Tyskland kommer til Danmark. Dertil bemærkes, at der i lovbemærkningerne som udgangspunkt alene budgetteres fire år frem.

Bemærkningerne har ikke ført til ændring af udkastet til lovforslag.

4) Vildsvinehegnets udformning og linjeføring mv.

KU bemærker, at det bør overvejes, at hegnet strækker sig længere ud i Flensborg Fjord i øst og marsken i vest for at reducere vildsvinenes mulighed for at migrere ind i Danmark ad vandvejene. Tønder og Aabenraa kommuner ønsker, at hegnet fastlægges i tæt dialog med kommunerne, da der ved placering af hegnet skal tages hensyn til drift og vedligeholdelse af vandløb og ådiger. Aabenraa kommune påpeger, at der for at sikre dette behov bør være ca. 8 meters uhindret adgang fra vandløbenes kronekant.

DN ønsker en afklaring af hegnets højde som led i planlægning og gennemførelse af de fornødne konsekvensvurderinger. Biolog Jakob Larsen bemærker, at et hegn målrettet vildsvin i litteraturen angives som effektivt ved 90 cm højde, og at et hegn på 1,5 meter ikke er proportionalt. WWF ønsker en afklaring af hegnets udformning, herunder højde, afstand mellem tråde/maskestørrelse, da det ellers er det svært at forudse, hvilke dyr der vil blive påvirket af hegnet.

DN og Annette Kyneb påpeger, at det bør fremgå klart af lovforslaget, om vildsvinehegnet er ment som midlertidigt eller permanent. DN anfører, at hegnet bør forudsættes fjernet om få år.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Hegnets endelige linjeføring er endnu ikke endeligt fastlagt. Miljø- og Fødevareministeriet vil tage KUs bemærkning i betragtning ved den konkrete linjeføring. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, vil den præcise linjeføring for hegnet blive afklaret med inddragelse af relevante myndigheder, herunder Miljøstyrelsen og Transport-, Bygnings- og Boligministeriet, som har ansvaret for dyrehegn og faunapassager omkring infrastrukturanlæg. Derudover inddrages de berørte kommuner, Grænsevandløbskommissionen, vandløbsmyndighederne (Aabenraa kommune og Tønder kommune), Kulturministeriet, herunder Slots- og Kulturstyrelsen samt tyske offentlige myndigheder. Samtidig vil den enkelte lodsejer så vidt muligt blive inddraget i den konkrete placering af hegnet på dennes ejendom.

Vildsvinehegnets dimensioner er endnu ikke endeligt fastlagt. Vildsvinehegnet forventes at blive ca. 1,5 meter højt og forventes at skulle graves ca. 0,5 meter ned i jorden for at forhindre, at vildsvinene kan grave sig under hegnet. Miljø- og fødevareministeren kan beslutte, at hegnet skal nedtages, hvis afrikansk svinepest kommer under kontrol i Europa, og der således ikke længere er behov for at forhindre vildsvin fra Tyskland i at komme til Danmark som led i den forebyggende indsats for at forhindre afrikansk svinepest.

Bemærkningerne har givet anledning til en præcisering i lovforslagets bemærkninger.

5) Øvrige emner

Vandløbsloven, Overenskomsten fra 1922 og Lov om fremskudt dige for Tønder Marsk

Tønder kommune henleder opmærksomheden på, at der er behov for at sikre, at hegnets placering er foreneligt med de rettigheder og pligter, som påhviler lodsejere og bredejere såvel som Tønder

kommune. Tønder kommune henleder opmærksomheden på, at rettigheder og pligter - ud over de generelle bestemmelser i vandløbsloven og Overenskomsten fra 1922 - er fastsat i regulativerne for vandløbene. Rettighederne og pligterne vedrører særligt grødeskæring, opgravning, bortskaffelse af grøde og fyld, græsklipning på ådiger, reparationsarbejder og lignende, og er af væsentlig betydning for hensynet til de afvandingsmæssige forhold og sikkerhed mod oversvømmelse.

Tønder kommune lægger derudover til grund, at der - ved ministerens tilladelse til anlæg af vildsvinehegnet - stilles passende vilkår, der sikrer, at den fremtidige drift og vedligeholdelse af hegnet sker i overensstemmelse med hensynet til vandløbene og ådigerne. Tønder kommune foreslår i den forbindelse, at der - på Miljø- og Fødevareministeriets foranledning - tages initiativ til en fælles og detaljeret gennemgang af placering og indretning af hegnet, herunder de nødvendige foranstaltninger til sikring af hensynet til drift og vedligeholdelse af vandløb og ådiger.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet er enig med Tønder kommune i behovet for et tæt samarbejde mellem kommunen og Miljø- og Fødevareministeriet. Ministeriet er også enig i, at det er vigtigt, at den fremtidige drift og vedligeholdelse af vildsvinehegnet sker i overensstemmelse med hensynet til vandløbet og ådigerne.

Det er således i lovforslagets § 1, stk. 2, 2. pkt., udtrykkeligt fastsat, at projektbeskrivelse og ansøgning om anlægstilladelse og eventuelle supplerende tilladelser udarbejdes af Naturstyrelsen i samarbejde med berørte offentlige myndigheder, herunder Tønder kommune og Aabenraa kommune samt tyske offentlige myndigheder. Endvidere forudsættes det helt generelt, at miljø- og fødevareministeren vil inddrage de relevante myndigheder, herunder vandløbsmyndighederne, i arbejdet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer af lovforslaget.

Øget påkørselsrisiko

DB bemærker, at et vildtsvinehegn vil betyde, at også hjortevildt vil bevæge sig langs hegnet. Det vil føre til en stigning af antallet af vildt-krydsninger over de omkring 20 grænseovergange med vejtrafik. DB påpeger, at det vil føre til et øget antal påkørsler med negative konsekvenser for både vildt og mennesker i køretøjerne. DB foreslår, at hastighedsbegrænsningerne i området nedsat betragteligt, da det vil kunne reducere risikoen for påkørsler.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet kan ikke afvise, at anlæg af hegnet vil medføre en øget påkørselsrisiko. Ved fastlæggelse af den konkrete linjeføring, vil der derfor blive taget de mulige foranstaltninger for at undgå dette. Som det fremgår af lovforslaget, vil der ikke hegnes direkte ind til de respektive motorveje, således at vildtet søges ledt væk fra trafikken.

Bemærkningerne har ikke ført til ændring af lovforslaget, men overvejelser om påkørselsrisiko vil blive inddraget i det videre anlægsarbejde.

Inddragelse af offentligheden

DN og Danmarks Skovforening bemærker vigtigheden af inddragelse af offentligheden og de berørte lodsejere før lovforslagets vedtagelse og i forbindelse med udarbejdelse af den endelige linjeføring samt vurderinger i forhold til de berørte Natura 2000-områder. Dansk Skovforening påpeger, at idet en afgørelse efter loven ikke kan påklages til anden administrativ myndighed, er det særligt vigtigt, at der sker en seriøs involvering af de berørte lodsejere i forbindelse med den endelige linjeføring af

hegnet. Endvidere bemærker DJ, at forbundet ser det som en selvfølge, at det involveres i den kommende proces vedr. den endelige placering og udformning af hegnet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet lægger i lovforslaget op til en åben og inddragende proces i forbindelse med anlæg af hegnet. Som det er anført i bemærkningerne til lovforslaget, vil forskellige myndigheder og lodsejere blive inddraget i den nærmere linjeføring.

Bemærkningerne har ikke ført til ændring af udkastet til lovforslag.